

Az euróvonatból nincs kiszállás

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 46. szám, 2019. november 15.

Úgy tűnik, a londoni *Financial Times* készségesen ad fórumot nagy presztízsű hasábjain a magyarok eurós vitáinak. Három évvel ezelőtt Bokros Lajossal váltottam pengét a lapban. Én Németországot neveztem meg az euró konstrukciós hibáiból és koraszülött voltából legnagyobb hasznot húzó valutauniós tagnak, amely különösen a fejletlenebb és sérülékenyebb déli tagok rovására profitált a Deutschmarkhoz képest mélyen leértékelődött „német” euróból. Bokros viszont az euróövezet egy évtizeddel ezelőtt megindult válságáért a ClubMed-periféria tagjait (Görögország, Olaszország, Portugália stb.) ostromozta, amelyek – felelőtlenül – a rendkívül alacsony kamatú közös valutát mértéktelen eladósodásra használták ki, s közben megfeledkeztek a versenyképességet hosszú távon javító szerkezeti reformokról.

A napokban pedig Matolcsy Györggyel, a Magyar Nemzeti Bank elnökével alakult ki szópárbajom az *FT*-ben, akinek *Ismerjük be, hogy az euró hiba volt* című véleménycikke igen nagy figyelmet és – túlnyomórészt negatív – nemzetközi visszhangot váltott ki. (Hétszáz körül volt csupán az online hozzászólások száma.) Matolcsy az euró bevezetését „stratégiai hibának” és „csapdának” nevezte. Mint írja, húsz évvel a közös pénz kibocsátása után még mindig nincsenek meg az olyan szükséges pillérek, mint a közös állam, valamint a közös pénzügyminisztérium és miniszter. Válaszomban nem stratégiai, hanem inkább taktikai hibának tekintettem az euró politikai célból siettetett és szakmailag nem kellően előkészített bevezetését, ami részben szerepet játszott az euróövezet kiábrándítóan lassú – az utóbbi évtizedben már a stagnálást súroló – gazdasági növekedésében, az egymás közötti kereskedelem részarányának csökkenésében, a súlyos adósságválságokban, valamint az északi és déli tagországok fejlettségi szintkülönbségeinek jelentős széthúzódásában (a nagyon remélt konvergencia helyett). Vitattam azonban Matolcsy válságdiagnózisát, rámutatva, hogy elvileg se a közös államra, se a közös pénzügyminisztériumra nincs okvetlenül szükség az egységes valuta hatékony, kölcsönösen előnyös működéséhez. Ez egyértelműen következik az „optimális valutaelméletből” is, amelynek kidolgozásáért Robert Mundell az euró bevezetésének évében, 1999-ben kapott közgazdasági Nobel-díjat. A tagországok mainál jóval szorosabb fiskális koordinációjára és méretesebb fiskális transferekre azonban feltétlenül szükség van. Elkerülhetetlen továbbá az elavult, önkényes, egy kaptafára húzott maastrichti konvergenciakövetelmény-rendszer rugalmassá tétele a nemzeti sajátosságok és a számottevően különböző fejlettségi szintek figyelembevételével.

Írásában Matolcsy György nem követeli ugyan az euró megszüntetését, de síkra száll azért, hogy az euró miatt veszteséges tagországok kiléphessenek a valutaunióból. A kilépési alternatíva azonban nemcsak nem időszerű (hivatalosan egyetlen ország sem akar távozni az eurózónából, még a fő veszteseknek számító Görögország és Olaszország sem), de nem is reális javaslat. Az eurószkepticizmust nem szabad összekeverni a távozási szándékkal. Az utca embere Görögországban nem az eurót szereti, hanem a gyöngye drachma visszaállításától fél, tudván, hogy az vaskosan azonnal leértékelődne a zónából való kitáncolás után, masszív vagyonszétesést okozva ezáltal a lakosságnak. Az életszínvonal két évtizedes, az eurórával tökéletes szinkronban lévő stagnálása és a magas munkanélküliség miatt az olasz emberek kisebbik fele érzi jónak az eurót, ám annál is hátrányosabbnak tartja a rossz emléké, elértéktelenedésre hajló lírához való visszatérést. Ahogy a népszerű magyar sláger mondja: a szerelemvonatból nincs kiszállás. Az euróvonatból sincs.